

БУРЯДАЙ УЖЭН

Олонийтын-политическэ газетэ

1921 оной декабрин 21-нээ гарана

1991
ЯНВАРЬ
5
СУББОТО
№ 4 (18627)
СЭН 6 МУН.

Ажалай түрүүшүүл хөөрээ

ЗОРИГО МОХООНГЙ ХҮДЭЛЭВ

Нилээд бэрхтэй сэг боложо байЭдих хөөр, үндэхэ хубсаһангаа эхил, бүхэ юумэн хөөр болоо. Эндэ тэ хөмөрөө, үймөө, шаг шууан бол гэж үдэр бүри шахуу радиогоор цажа, телевизээр хаража, хэблэлдэ шажа байдаг, хүнэй ханаа сэдхэлдэ эхүүндэ.

Гадхан хүдэлхэдөө үнээн бүриөө 3800 килограмм һу хаагаба. Жэжээн, жэжэй һуул һара — декабрьда үнээн бүриөө 317 килограмм һуул абтаа.

Энэ амжалта гансахан минин өөрүн оролдогто бэш, сугтаа хүдэлдэг хүдэлдэг туһаламжин аша үрэ гэжэ хэлжэ байна. Коллектив соомнай ажалай һайнаар эмхидхэгдэдэг, социалис мүрысөөний болодоор, үргэн сонсохтойгоор, зохид урмашуулгатайгаар дэлгэрүүлэгдэдэг, малай үүлтэр һайжаруула хүдэлмэрийн даамгайгаар хэгдэдэг дээрлэсэн һу хаалинмай дээрлүүлэгдэнэ. Манай фермэдэ хүдэлмэрийн, ажкбайдалыше эрхэ байдал һайн болгодожо, ажаллаха арга боломжонууд яһала бин болгодогхой. Совхозой хүтэл-барилгашад илангаа директор Степан Матвеевич Филипповэй зүгтөө малшадт, һалшишадт үдэр бүрин эхэ энхэрал хачуулагдажа байдаг. Хүдэлмэрийн хүндэ һайнаар хандажа, али болохо ажаллаа габ-бика, ёһотгойгоор урмашуулажа байхаданла, тэдэ урмайтай хүдэлнэ, эхэ дунгууданше туйлаха эрдэ зоригтой абана бышуу.

Буряадай ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседани

Буряадай ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседани боложо, хэдэн гол шухала асуудалуудыо хаража үзэб. Республикын Верховно Советэй байгууламжа тухай асуудалы зубшан хэлсэ. Засагай дэдэйн зургаанай ажал абуулгы һайжаруулын тула социально-экономическа хүгжэлтын, Мунгэн һангай-ажакын таһагууд байгуулагдаба. Нүхэд И. М. Пытин, А. Д. Чукаев гэгшэд эдэ таһагуудыо даагшанараар томилодоа.

АРЕНДАТОРНУУДАЙ АЖАЛ АШАГТАЙ

Урзада «Ильинский» совхозой механизатор Геннадий Васильевич Халалов нүхэдөөрөө 200 буряа, хашарагуудыо дажа абаа, түрүүшүүдэ арендана гуримар хүдэлжэ тушаа юм.

ТҮРҮҮШҮН 50 ХУРЬГАН

Үнгэрэгшэ декабрь һарын һуулын үдэрнүүдтэ «Коммунизм» колхозой үннэй хонишон А. Н. Белозеровой отарада хонидын хурьгалжа эхилээд, мүнөө эндэ түрүүшүн 50 гаран шэнэ түл абтаад байна.

Ахалагша хонишонтой хамта А. Н. Анохин, В. В. Воробьев, А. А. Миронов гэгшэд энэ жэлдэ 600 эхэ хонидойгоо зуун толгой бүхэнһөө 90-нээ үсөөн бэш хурга түлжүүлжэ зорилготой.

Эгэл тимишээ юрын ажалшалуша хүндэ хэжэ байһан хүдэлмэриг яһар бүтээхэ үнээн зүрхшээ оролдожолд-дэ хэжэ байна. Ондоо тээхэ хүнүүд эр ажалшалуша хэжэ үзэхэ, хамга юумнүүдөө элбэг болохоо бэшэ ха юм.

Манай Оёрой совхозой ажаллаш, малшад, механикаторнууд бүхэ дээрэ 1990 оныне амжалтатайгаар түгээхэбэ. Бүри нэ-эриин 20-доор, совхозойгоо эмхидхэг-длээр 25 жэлэй оие тэмдэглэхэдээ, эрбэн хөрдөхи түсэбтэ табан жэлэй даабарини бүхэ юумээр болорһоонэ үрид дүүргэ юм. Мүн үнгэрөөшэ жэлдэше һуяла, ноһоо үйлдэбэрлэхэ, гүрэндэ хуадааха түсэбтэ даабаринүүд болорһоо хоно уридан дүүргэгдээ. Ажажынга туйлаһан амжалтануудта манай түрүү һалшишад Т. З. Федотов, А. П. Базарова, хонишон В. Цыбинов, Н. Н. Борисов, Д. Р. Банзаракцаев, механикаторнууд В. Н. Молонов, В. С. Черданов болон бусад эхэ хубитыла оруула.

Хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд, Хүндэлэлэй грамотанууд

Энергетикын талаар габьяатай байһанайгаа, олон жэлдэ оролдоһотой һайнаар ажаллаһанайгаа тулуу Энергетикын болон электрификацийн үйлдэрийн «Бурятэнерго» нэгдэлэй Улаан-Удын дулааны сэтгүүдэй слесари Жүрба Степан Леонтьевич Буряадай ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1990 оной декабрин 25-най Указаар Буряадай ССР-эй габьяата энергетик гэгшэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

БҮГЭДЭ БҮЯАДАЙ БОЛОХ ГҮ?

Олон газарта тарана ажаһуудалй ердые нэгдүүлжэ, соёлоо, ёһо заншалуудаа, лита болон ихсүдэвэй хамтаран хуужөөхэ гэшэ мүнөөнээр шухала боложо, энэидэ хэбэйтэй бүхэ асуудалон хурсаар табигдаана.

ТАСС: һүүлэй мэдээсэлнүүд

Январин 3-да Кремль соо СССР-эй Президент М. С. Горбачёвой түрүүлгэд дөрө Федерацийн Советэй заседани болобо, бүхэ союзна республикануудай, Совет гүрэнэй ба правительствын дэдэйн хүтэл-барилгашад тэрээндэ хабаладаба.

РСФСР-эй МИНИСТРНУУДАЙ СОВЕДТЭ

«Январин 7-нөө (Христосой түрхэн үдэр) хүдэлмэрийн бэш гэжэ сонсохо тухай РСФСР-эй Верховно Советэй 1990 оной декабрин 27-ной Тогтоолыо хэрэглэхэ гурим тухай асуудалын орожо байһан дээрһээ, РСФСР-эй Министрнуудай Советэй илгээжэ тайлбарлана.

РСФСР-эй МИНИСТРНУУДАЙ СОВЕДТЭ

«Январин 7-нөө (Христосой түрхэн үдэр) хүдэлмэрийн бэш гэжэ сонсохо тухай РСФСР-эй Верховно Советэй 1990 оной декабрин 27-ной Тогтоолыо хэрэглэхэ гурим тухай асуудалын орожо байһан дээрһээ, РСФСР-эй Министрнуудай Советэй илгээжэ тайлбарлана.

Кабанск районной Каменск тосхойно залуушуулай түб эдэбхи үүсхэл гаргажа, 2 һарын саана коммерческэ телеканал бин болгонтой байна. Түбэй директор Виктор Дроздов телеканал бай-

ӨӨҺЭДЫН ТЕЛЕКАНАЛТАЙ БОЛОБО

Уулуһын тула ехэ оролдогто гаргаа юм. Кабельна телеканалай дамжуулануудыо түрүүшээр 160 гаран абонент харадаг байһан юм. Шэ-нэ жэлэй эхинһээ түбэй микрорайондоо ажаһуу-шад хаража эхилээ. Уран һайханай фильмуудыо харуульһан хажуугаар түбэй хүдэлмэрилгүшэд өөһэ-дынгөө дамжуулануудыо бэлдэжэ харуула. Жэ-шээлхэдэ, Каменск тос-хондо спортын мүрысөө-нүүдыо харахада һонин байгаа.

Хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд, Хүндэлэлэй грамотанууд

Энергетикын талаар габьяатай байһанайгаа, олон жэлдэ оролдоһотой һайнаар ажаллаһанайгаа тулуу Энергетикын болон электрификацийн үйлдэрийн «Бурятэнерго» нэгдэлэй Улаан-Удын дулааны сэтгүүдэй слесари Жүрба Степан Леонтьевич Буряадай ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1990 оной декабрин 25-най Указаар Буряадай ССР-эй габьяата энергетик гэгшэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Хүндэтэ уншагшад!

Газетымнай долоон хоногто таба дахин гарадаг болоһонгоо уламжа-лово субботын номерой гурбадахи хуудананда мүнөөнөө-дэрһөө эхилжэ гарадаг болоһон.

Редакци,

Дэлгүүрэй экономика: социальна хамгаалтын асуудалнууд

АЖАЛ ХАМГААЛХА ХУУЛИ ХЭРЭГТЭЙ

РСФСР-эй Госгортехнадзор Бүрээдэй дүрмү промшисленостид хуудамрунуудыг аюулгүйгөөр аюулгүйгээр хянадаг юм. Предприятиунд эмхлүүд, кооперативууд, тусгаарлагдсан үйлдвэрлэлийн зүйлсүүдийг хянадаг, хэрэглэх, бүрдээлдэх арга гурим хэр сахиан гэж шалгаж байдаг. Гадна котельни, үргэдэг элдэв түхээрлэгнүүдийг бүтээхэд, хабсаргахадаа, ашгалахдаа тусхай дүрмүүдийг сахиха эрлэт хэр байгуулагдана гэж хараана алдаагүйгэйд.

Манай предприятиунуудад хэмжээлээ ороон хүнэй гүм зэвхэн тэн юрэнхүүгөөр шиндэхэдээ. Нэгэ нимэ жэмээ «Бурятгеология» нэгдэлэй Ахин экспедициин хооронд А. Г. Тематник үйлдэбэрид гэнэ усалда ороон юм. Болнична хуудаһаар 913 түхэриг тэрэндэ түлэгдөө, II бүлэгэй инвадид гэжэ мэдэргэдээ. Харин Америкийн Холбоото Штадуудта ажал дээрэ аюулгүйгэ сахилага яагаад гуримшуулагданаб? Энэ талаар 3 хуули би юм. Нэгинийн «Орно хэрэгтэ ажалай аюулгүйгэ сахила ба ажал хамгаалха талаар федеральна Хуули» гэжэ нэрээтэй. Тусхай управлени хиналта, шалгалта бэсүүлдэг. Горно-малгалтын предприятиунуудта аюулгүйгэ сахилын стандартнуудыг зохион табидга, худалдмэришэдэй мэдүүгээр предприятиунуудыг шалгадаг, худалдмэришэдэ зүбшэл, заабари үгэдэг, аюулгүй байдал тогтоохын тула программануудыг мүнгөөр хангадаг. Предприятин эзэн Хуулиин ёһоор ажал дээрэ аюулгүйгэ сахиһаар үйлдэбэригэдэ.

Хойто-байгалай геолого-шнжэлгын экспедициин (хүтэбэрлэлгын А. А. Коулиин) абаад үзэе. 1989 ондоо —4, 1989 ондоо —9, 1990 ондоо —10 гэмэлтээ үйлдэбэридэ болоо. Тухай зураа гансаһы тоогой талаар олошороо бэшэ, харин гэмэлтэлгэнүүд урдайнхайһаа бүри хүндэ, бэрхэтэй болоо.

Энэ усалай, аварин болон газарта инспектор эржэ, предприятиин эзэниин сүүдэ дуудадаг. Хэрбээ 15 үдэрэй туршада тэрэнэй би байгаа дутагдалнуудаа усалдажа шадаагүй хаань, аргегүй өхэ яла үлүүлдэг. Энэ худалдмэришэ унжагайруудаа, заагдаһан сар соо байдалаа заагаагүй хаань, ялан бүри нэмжэе байха. Тухай зураа инспектор аюул тохёолдоо болоо үчэһэн гэлэн захиралта үгээ эрхэтэй.

ЭРХЭ БАЙДАЛЫЕНЬ БАЙЖАРУУЛХААР

Үйлдэбэриний талмайнуудай дутагдалнууд боложо, цех соо эрхэ тухардэгнүүдэ тохдохо, тухэй эд болон болон болон продукция хадгалха гэрээр олодоггүй хэн. Имэ эрхэ байдалда худалдмэришэд үрээ бүтээсэтэйгээр ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.

ГҮРЭНЭЙ ШАНДА ХҮРТЭГШЭД

Бөөрн шүлүүе буталха гаргаха комплесе байгуулаһан эрдэмтэд болон медикуудэй аардагта туйлапта Гүрэнэй 1990 оной шанда хүртэһэн байна. Инженерүүд болон врачнара науца харилсаанай үндэһөөр «Урат-1» гэлэн хоһорой шуух аппарат зохиогдоо.

ОЛОХОНО — ӨӨБЭДТӨӨ ҮЛӨӨХЭ

Александр Степанович, Бэрхэтэй жэл түгээсбэ гэмээ. Манай заводой аккабидайда 1990 он Бүхүндөө ямар байдаг аб? — Нэрээһы, бэрхээл эхэтэй жэл үнэрөө гээд тэмдэгтэй орон доторхи политическэ ба экономикакэ байдал предприятиинэй худалдмэришэдэ сэхэ нүлөөлөө. Бүхэ цехүүдэй, илангаз шугалын-механическа үйлдэбэри ядаруу байдалда ажаллаха гэрээр. Материально-техническэ хангалтын мун байһан, хэлсэһэнэй үйлдэбэриинд дүүргэдэггүй ушарта шахердуу болоо буюу.

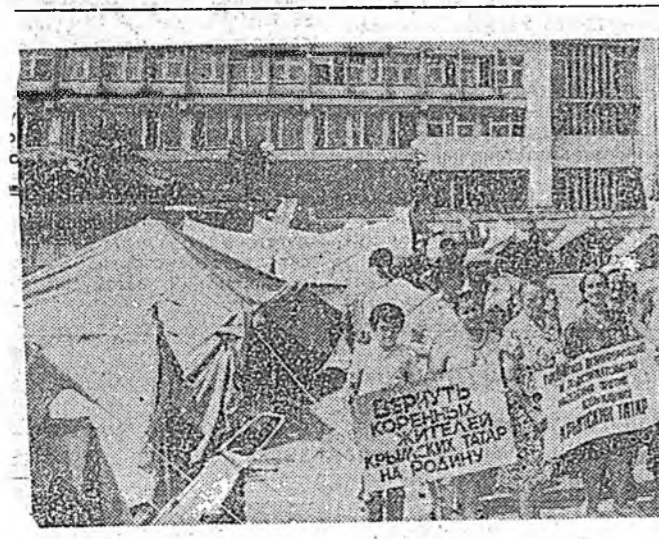
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Л. Хайнзанова.

Манай штатнабшэ корреспондент, олон хэлэгтэй «Ломоносов» газетын редактор В. КАРНАУХОВА Лениний орденото ЛВРЗ-гэй начальни А. С. КОРЕНЕВТЭ ханджа, бээд асуудалда харюусахынь гуйһан байна.

ЗАЛУУШУУЛД ЖЭШЭЭ

Багаһа хойшо Хайнзан баабай ажа, ажалда дүртэй болоһон болсаган арбадахы класс дүүргэлэн ээр совхозойгоо хаалиһан болоо элжэ эхилэ хэн. Тэрэнһээ хойш оран жэл үнгэрөө.

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

«Манай штатнабшэ корреспондент, олон хэлэгтэй «Ломоносов» газетын редактор В. КАРНАУХОВА Лениний орденото ЛВРЗ-гэй начальни А. С. КОРЕНЕВТЭ ханджа, бээд асуудалда харюусахынь гуйһан байна.»

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

«Урталдмэришэдэ ажаллаха арга боломжогүй байдаг бэбэй. Тимэһээ цехэй хүтэбэрлэлгэд худалдмэришэдэй хайнаар хүдэлэх эрх нүхээл байгуулхын тула элдэв арга боломжо бэдэрдэг байгаа.»

